

Серкіз Вікторія Богданівна,
студентка 4-го курсу НАВС
Науковий керівник: Лінік Є.П.,
викладач кафедри цивільного права і
процесу НАВС

РЕАЛІЗАЦІЯ ЖИТЛОВИХ ПРАВ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Житло завжди було і лишається одним із найважливіших інструментів на шляху досягнення соціальних цілей у суспільстві. Забезпеченість громадян житлом – показник успішності державної політики. Якщо добробут населення дуже низький, то житлове питання – найбільш важливе серед усіх інших соціальних проблем.

Право громадян на житло є конституційним. Ст. 47 Основного Закону України містить положення, щодо обов'язку держави створювати умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Проте, у зв'язку з останніми подіями в історії нашої держави, а саме анексією Криму та воєнними подіями на Донбасі, які спричинили величезні катаклізми соціального економічного та політичного характеру, сотні тисяч українців вимушені були покинути домівки та шукати притулку та місця, безпечного для життя, в Україні та за її межами.

Основні проблеми, з якими зіштовхуються більшість переселенців – відсутність достатніх засобів до існування та невизначеність житлових перспектив. Якщо звернутися до офіційних показників внутрішньо переміщених осіб, то цифри є досить невтішними. Так, станом на 5 березня 2018 року взято на облік 1 489 659 переселенців або 1 215 068 сімей з Донбасу і Криму [1]. Це означає, що така сама кількість людей шукає нове житло, але далеко не всі його знаходять.

За даними Міністерства соціальної політики, найбільше внутрішньо переміщених осіб зареєстровано в Донецькій, Луганській, Харківській, Запорізькій, Дніпропетровській і

Київській областях, найменше – у Тернопільській, Чернівецькій, Рівненській, Закарпатській, Івано-Франківській і Волинській областях, що свідчить про нерівномірний регіональний розподіл внутрішньо переміщених осіб по Україні. Це призводить до надмірного фінансового, соціального та адміністративного навантаження на громади, які, згідно Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р., забезпечують надання вимушеним переселенцям у тимчасове користування житлового приміщення або соціального житла, придатного для проживання, за умови оплати зазначеними особами відповідно до законодавства вартості житлово-комунальних послуг [2].

Також внутрішньо переміщені особи мають право на отримання довгострокових програм пільгового кредитування для будівництва та придбання житла з метою забезпечення будівництва та інвестування у розвиток житлової інфраструктури міст та населених пунктів.

У рамках державної програми Кабінет Міністрів України прийняв рішення про виділення державної допомоги на оренду житла і проживання. Так, у 2014 – 2015 рр. було надано виплати майже 685 тисячам сімей внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, у 2015 р. на цю допомогу було витрачено 3,4 млрд. грн. Станом на лютий 2016 р. зазначену допомогу отримувало 213 тис. сімей. У бюджеті на 2016 р. на такі потреби було передбачено 2,9 млрд. грн. [3].

Варто також зазначити, що в Державному бюджеті суми, виділені на державну допомогу на оренду житла, з року в рік зменшуються. Якщо враховувати інфляцію та курс гривні і якщо порівняти суми цих виплат із кількістю внутрішньо переміщених осіб, то це означає, що такий варіант вирішення житлових проблем цієї категорії громадян не достатньо ефективний. Оскільки соціальне житло надається громадянам безоплатно і його утримання дотується державою та органами місцевого самоврядування, воно не може бути дорогим і в деяких випадках має стимулювати громадян до поліпшення житлових умов за

власні кошти. У цьому зв'язку необхідно відзначити вклад волонтерів, фондів, організацій, у тому числі й міжнародних, які надають допомогу в будівництві житла. Нині за рахунок коштів, що надають зарубіжні країни, реалізуються конкретні проекти із забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом [4]. Так, в рамках форуму Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України презентувало Стратегію інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 року, де закріпило пропозиції також і щодо вирішення проблем із житлом ВПО.

Таким чином, не дивлячись на те, що проблема забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом в Україні законодавчо більш-менш урегульована, проте прийняті на державному рівні програми, на практиці майже не виконуються. Держава виплачує вимушеним переселенцям кошти на проживання і оренду житла, але оскільки основний тягар вирішення згаданих проблем покладено на МДА та ОМС, а фінансування місцевих бюджетів недостатнє, цей шлях є недостатньо ефективний. На наш погляд, з метою покращення рівня забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, необхідно залучати більше іноземних інвесторів з метою будівництва нових будинків для надання житла в оренду чи власність вимушено переміщеним особам на пільгових умовах за умови прямого кредитування й допомоги міжнародних фінансових установ під міжнародним контролем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Внутрішньо переміщені особи // Офіц. веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <http://www.msp.gov.ua/news/14908.html>

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.03. 2014 р. // ВВР України. – 2015. №1706-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

3. Внутрішньо переміщені особи: соціальна та економічна інтеграція в приймаючих громадах (за матеріалами Вінницької,

Запорізької, Івано-Франківської та Полтавської обл.).
URL: <http://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>

4. Львов В.Є. Правові аспекти вирішення житлових проблем в Україні. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_14.pdf.